

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

KIRKBEŞİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

eİ-CÂSİYE SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî(; Mekke-i Mükerreme döneminde inmiş)dir.

37 âyet-i kerîmedir.

O Rahmân ve O Rahîm olan Allâh'ın ismiyle!

1- Hâ! Mîm!

2- O kitabın indirilişi, O Azîz ve Hakîm olan(; inkarcılardan intikam alma gücüne sahip olan ve bütün hükümleri hikmetli ve isabetli bulunan) Allâh tarafındandır.

3- Şüphesiz ki; inananlar(ın imanını güçlendirmek) için göklerde (bulunan güneş, ay, yıldızlar ve bulutlarda) ve yerde(ki dağlar, denizler ve ağaçlar gibi yaratıklarda) elbette çok büyük nice âyetler vardır.

4- Ayrıca sizi yaratmasında ve (dünyaya) yaymış bulunduğu hareketli canlılarda, (gerçeklere, olduğu gibi) yakînen inanmakta bulunan bir toplum için nice büyük âyetler bulunmaktadır.

5- Geceyle gündüzün birbiri peşine gelişinde / gece ile gündüzün (renklerinin karanlık ve aydınlık olarak farklılık arz etmesinde, sürelerinin de mevsimlere göre bazen artıp bazen eksilerek) ihtilaf edişinde /; bir de Allâh'ın, ölümünün ardından yeri kendisiyle diriltmiş olduğu rızkı(n yegâne sebebi olan yağmuru) gökten indirmesinde ve rüzgârların (yönden yöne, şekilden şekle) çevrilmesinde, (iyice düşünerek gerçekleri) anlayabilen bir kavim için çok büyük nice âyetler vardır (ki, onların her biri Allâh-u Te'âlâ'nın her şeye Kadir olduğunu açıkça ortaya koymaktadır).

6- (Habîbim!) İşte sana! Bunlar Allâh'ın âyetleridir ki. Biz onları sana(, ne Ehl-i Kitab'ın, ne de tarihçilerin şüphe edemeyeceği şekilde gerçeğe uygun olan bir) hak ile iç içe olarak art arda okumaktayız.

Artık Allâh'tan ve âyetlerinden sonra hangi kelâma inanacaklar?

7- Büyük bir helâk vardır, o (Ebû Cehil ve Nadr ibni Haris gibi) her çok yalancı ve pek günahkâr kimse için ki;

8- Allâh'ın âyetlerini, karşısında art arda okunurken duymaktadır da, sonra onları hiç duymamış gibi, son derece kibirli bir halde (kâfirliğinde) ısrarcı olmaktadır. Artık

sen onu çok acı verici büyük bir azapla müjdele!

9- O kişi Bizim âyetlerimizden bir şey bildiği zaman(, sadece onunla dalga geçmekle yetinmeyip,) onları(n tümünü) bir eğlence (malzemesi) edinir.

İşte sana! Onlar, alçaltıcı büyük bir azap sadece onlar içindir.

10- Önlerinden doğru cehennem (onları beklemektedir)! Ne kazanmış oldukları (mal ve evlât gibi) şeyler, ne de Allâh'ı bırakıp birtakım dostlar edinmiş oldukları (putlar ve benzeri) şeyler (Allâh'ın azabından) en ufak bir şeyi dahi onlardan savuşturamayacaktır.

Üstelik onlar için (mâhiyeti tam manasıyla idrak edilemeyecek kadar) pek büyük bir azap vardır.

11- İşte bu (Kur'ân), hidâyetin ta kendisidir!

Ama o kimseler ki Rablerinin âyetlerini inkâr etmişlerdir, çok acı verici en şiddetli ve pek büyük bir azap sadece onlar içindir.

12- Ancak Allâh'tır O Zât ki, denizi (, tahta ve demir gibi şeylerin kendisinde rahatça yüzebileceği şekilde düz bir yüzeye sahip kılarak) sizin (yararınız) için emre âmâde kılmıştır. Tâ ki Onun emri(, iradesi ve rûzgâra buyruğu) ile gemiler onda akıp gitsin, böylece siz (deniz ticaretiyle) O'nun fazlından (rızkınızı) arayacaksınız ve bir de siz (Allâh-u Te'âlâ'nın bunca nimetine) şükredesiniz!

13- O (Rabbiniz), göklerde olanları da, yer(yüzün)de bulunanları da Kendi tarafından (bir rahmet eseri olarak) topluca sizin (görünen ve görünmeyen birtakım menfaatleriniz) için emre âmâde kılmıştır.

İşte sana! (Allâh-u Te'âlâ'nın muhteşem sanatları hakkında) iyice düşünmekte olan bir toplum için, gerçekten de bun(lar)da elbette çok sayıda pek büyük âyetler vardır.

14- (Habîbim!) O iman etmiş olan kimselere de ki: "Allâh'ın(, kendilerinden evvel geçmiş olan din düşmanlarına yaptığı azaplara sahne olan) günlerini(n bir benzerinin başlarına geleceğinden korkmayan ve böyle bir şeyi) ummayan o kimseleri(n sözlü ve fiili ufak tefek eziyetlerini) bağışlasınlar (ve affedip görmezden gelsinler)! Tâ ki O (Allâh-u Te'âlâ), kazanmakta bulunmuş oldukları (sabır, göz yumma, öfkeyi yutma ve istenmedik şeylere katlanma gibi güzel) şeyler sebebiyle o değerli toplumu mükâfatlandırın!

İbni Abbâs (Radyallâhu anhümâ)dan nakledildiğine göre; bu âyet-i kerime Hazret-i Ömer (Radyallâhu anh) hakkında inmiştir. Şöyle ki; hicretten önce bir müşrik kendisine hakaret edince, o hemen onu yakalamak istemiş, bunun üzerine bu âyet-i kerime inerek, eziyet verici ufak tefek şeylerin bir kısmını görmezden gelmeleri gerektiğine dikkat çekmiştir. Buna göre âyet-i celîlede bir nesh söz konusu değildir. Ama "Mekke dönemindeki güçsüzlükten dolayı bir müddet için kâfirlere karşılık vermeme" anlamında değerlendirenlere göre, cihat âyetiyle hükümsüz kalmıştır. (Alûsî)

15- Her kim (namaz, oruç, hac, zekât gibi) salih bir amel işlerse, kendi nefsi içindir.

Kim de kötü iş yaparsa, kendi aleyhindedir. (Kimsenin yaptığı başkasına sorulacak değildir.)

Sonra siz ancak Rabbinize döndürüleceksiniz. (O da size amellerinizin karşılığını verecektir.)"

16- Andolsun ki; elbette Biz o (Tevrat) kitabı(nı), (insanlar arasında karar verme yetkisi ve fıkıh bilgisi anlamına gelen) hükmü ve peygamberliği İsrâîloğullarına verdik, (nitekim peygamberlerin çoğunu onlardan gönderdik,) kendilerini pek lezzetli ve helâl şeylerden rızıklandırdık, bir de onları o (kendi asırlarında bulunan) âlemler üzerine çok üstün kıldık.

17- Biz onlara o (din) iş(i) hakkında (ve âhir zaman peygamberinin alâmetleri hususunda) pek açık deliller de verdik, fakat onlar ilim kendilerine geldikten sonra (hak ve hakikati bilmedikleri için değil,) ancak aralarındaki kıskançlıktan dolayı ayrılığa düştüler.

(Habîbim!) **Şüphesiz ki senin Rabbin, hakkında ihtilaf etmekte bulunmuş oldukları şeyler(den hangisinin doğru, hangisinin yanlış olduğu) hususunda kıyamet günü onların arasında hüküm ver(mek üzere, haklıyı sevaba mazhar edip, haksıza azap ede)cektir.**

18- Sonra Biz seni o (din) iş(i) hakkında büyük bir şerî'at (ve ilâhî bir yol) üzere yerleştirdik, Artık sen ona iyice uy!

Ama o (sana: "Babalarının dinine dön!" diyen Kureyş müşriklerinin ve Yahudi kabilelerine mensup câhil) kimselerin kötü arzularına (ve yanlış görüşlerine) hiç mi hiç uyma ki, onlar (hakikat adına hiçbir şey) bilmemektedirler!

19- Çünkü (onlara uyman durumunda Ben seni azaba çarptırdığım zaman,) şüphesiz ki onlar Allâh'tan (gelecek) hiçbir şeyi senden asla savuşturamazlar.

Üstelik o zalimler; gerçekten de onların bir kısmı diğer bir kısmın dostlarıdır.

(Dolayısıyla onlarla dostluk eden ve kötü arzularına uyanlar ancak onlar gibi zâlimlerdir.)

Allâh ise o takva sahibi kulların Velîsi'dir(; yar ve yardımcısıdır. O halde sen sadece Allâh-u Te'âlâ'yı dost edinmeye ve O'nun gayrinden tamamen yüz çevirmeye devam et)!

20- İşte bu (Kur'ân), insanlar(ın hak ve hakikati anlaması) için (kalp gözlerinin görmesini sağlayan) birtakım basiretlerdir. Yakînen inanmakta olan bîr toplum için de büyük bir hidâyettir ve yüce bir rahmettir.

21- Yoksa o (şirk gibi) kötü şeyleri kazanmış bulunan kimseler sandı(lar) mı ki Biz onları, (İnanılması gereken meselelere hiç şüphesiz bir itikada) iman etmiş olan ve (namaz, oruç, hac, zekât gibi) salih ameller işlemiş bulunan o kimseler gibi (kılacağımız da,) yaşamlarını ve ölümlerini eşit yapacağız? Karar vermekte oldukları bu şey pek kötü olmuştur.

22- Allâh gökleri ve yeri(, kullara imtihan yurdu olmaları gibi) hak(lı bir neden ve yüce bir hikmet) ile yaratmıştır. Neticede her nefis kazanmış olduğu şey sebebiyle cezalandırılacaktır ve onlar(, sevapları eksiltilerek ya da günahları artırılarak) zulme uğratılmayacaklardır!

23- Gördün mü (, söyle bana) o kimseyi ki; o, (hidâyete uymayı bırakmış da) kötü arzusunu ilâhî edinmiştir, Allâh da onu(n kendisine verilen irâde ve kudreti kötü yolda kullandığını bildiği için,) büyük (ve isabetli) bir ilim üzere saptırmıştır, kulağına ve kalbine mühür vur(arak vaazlardan etkilenmeyecek ve âyetler hakkında düşünemeyecek bir hâle koy)muştur, gözü üzerine de (iyi görmesine ve ibret almasına engel olacak) büyük bir örtü yerleştirmiştir?!

Artık Allâh(ın saptırmasın)dan sonra onu kim hidâyete erdirecektir? Hâlâ iyice düşünmeyecek misiniz?

24- O (müşrik ola) nlar: "Bu (hayat denen şey, varsa yoksa), ancak (bize) en yakın (olan dünyadaki) hayatımızdır; (kimimiz) ölüyoruz, (kimimiz de) yaşıyoruz!

Bizi ancak uzun zaman(ın üzerimizden geçmesi) helâk etmektedir!" dediler.

İşte sana! Onların bu hususta (akla ya da nakle dayalı) hiçbir bilgisi bulunmamaktadır. Onlar ancak zanda (ve körü körüne taklitte) bulunmaktadırlar.

25- (Dirilmenin hak olduğunu beyan eden) âyetlerimiz onlara açık seçik bir halde peş peşe okunduğu zaman, onların delili:

"(Evvelce ölmüş) babalarımızı getirin. Eğer (bizim ölümümüzün ardından diriltileceğimiz hususunda) doğru (söyleyen) kimseler olduysanız(, bunu ispat edin)!" demelerinden başka bir şey olmamıştır.

26- (Habîbim!) De ki: "Allâh (ilk başta yoktan var ederek) size hayat vermektedir, sonra (ecelleriniz geldiğinde) sizi öldürecektir, daha sonra da kendisinde hiçbir şüphe bulunmayan kıyamet gününde sizi toplayacaktır. Lâkin insanların pek çoğu (bu gerçekleri) bilmezler."

27- Göklerin de yerin de mülkü (ve saltanatı) ancak Allâh'a mahsustur. O (kıyamet kopma) ân(ı) meydana geleceği gün, işte o gün (hakkı) iptale çalışanlar(ın) hüsrâna uğra(dıkları açıkça orta)ya (çık)acaktır.

28- (Habîbim! Mahşerde toplanmış) her bir ümmeti diz üstü çökmüş bir halde (korku ve telaş içerisinde, peygamberleri bile: "Bugün nefsimizden başkasını istemiyoruz" derken) göreceksin!

Her bir ümmet (amellerinin yazılı bulunduğu) kitabına çağrı(larak hesaba tâbi tutu)lacaktır. (İşte o zaman mükelleflere:) "Bugün siz, yapmakta bulunmuş olduğunuz şeylerle cezalandırılacaksınız..."

29- İşte bu Bizim (yazıcı meleklerle emrederek sizin tüm yaptıklarınızı kendisinde kaydettirdiğimiz) kitabımızdır ki, size karşı (fazlasız ve eksiksiz bir şekilde, sadece gerçekleri yazarak) hak ile konuşmaktadır.

Zira muhakkak Biz (sizi başıboş bırakmış değildik, bilakis güzel-çirkin, küçük-büyük, dünyada) yapmakta bulunmuş olduğunuz şeyleri dâima (meleklerle) yazdırmaktaydık / (kıyâmete kadar olup bitecek her şey kendisinde kayıtlı olan ana kitap mesabesindeki Levh-i Mahfûz'dan aldırıp, kendi amel defterlerinize) naklettirmekteydik /."

30- Artık o kimseler ki iman (şartlarına şüphesiz bir şekilde itikat) etmişlerdir ve (namaz, oruç, hac, zekât gibi) salih ameller işlemişlerdir; işte Rableri onları rahmeti(nin mahalli olan cennet) içerisine girdirecektir. İşte sana! Ancak bu, pek açık bir kurtuluşun ta kendisidir!

31-Ama o kimseler ki inkâr etmişlerdir (, onlarda şöyle azarlanacaktır):

"Benim âyetlerim art arda üzerinize okunmakta değil miydi de, siz (onlara inanmaktan) iyice büyülenmişsiniz ve suç işleyenler toplumu olmuştunuz!

32- (Peygamberler ve vaizler tarafından size:) 'Şüphesiz Allâh'ın (tüm) vaad(leri ve sözler)i haktır (ve gerçektir), o (kıyamet) ân(ının meydana gelmesi) ise, onda hiçbir

şüphe yoktur!' denildiği zaman, siz (aşırı azgınlığınızdan dolayı):'O (kıyamet) ânın(ın) nasıl bir şey olduğunu, biz bilmiyoruz! Biz ancak (sezgi ve tahmin gibi) bir düşünce ile zanda bulunmaktayız, ama biz (böyle bir şeyin mümkün olacağına dâir) asla yakîni bir bilgiye sahip kimseler değiliz!' demiştiniz."

33- Yapmış oldukları kötü ameller(in acı azapları) böylece onlara belirmiştir ve kendisiyle alay etmekte bulunmuş oldukları (cezalar ve azaplarla ilgili) şeyler onları kuşatmıştır.

34- (Kıyamet günü kâfirlere) buyruldu ki:

"Siz (dünyada) işte bu gününüze kavuşma(nız için hazırlamanız lâzım gelen iman ve takva)yı unuttuğunuz gibi, bugün de Biz sizi unutu(lanlar gibi, yalvarışlarına önem verilmeyen kimseler hâlinde azap içerisinde bırakı)yoruz. (Bundan sonra) barınağınız ancak o (cehennem) ateş(i)dir, sizin için yardımcılarından hiçbir kimse de yoktur!

35- İşte size! Bu şu sebeptendir ki, gerçekten siz Allâh'ın âyetlerini (dikkatle dinleyecek yerde, onları) bir alay (malzemesi) edinmişsiniz ve o en alçak (dünya) hayat(ı) sizi aldatmıştı (da, ondan başka bir hayat yok sanmıştınız)."

36- Artık bugün onlar oradan çıkarılmayacaklardır, (dünyada olduğu gibi onlara: "Tevbe edin de Rabbinizin rızasını kazanın" denilerek) onlardan (Allâh-u Te'âlâ'yı) razı etme diye bir şey de istenmeyecektir / ve kendilerinin memnuniyeti de arzulanma(diğindan, iyi bir muameleyle karşılanma)yacak(lar)dır /.

Artık bütün (nimetlerin sadece Allâh-u Te'âlâ tarafından akıtılmakta olduğu gün gibi ortaya çıktığına göre, tüm övgüler ve) hamdler, göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve tüm âlemlerin Rabbi olan Allâh'a mahsustur.

37- Göklerde ve yerde (eserleri aşikâr olduğu üzere, mülk ve saltanat, hiçbir şeye boyun eğmeyen bir yücelik ve) büyüklük ancak O'na aittir. (Hiç yenilmeyecek yegâne güç sahibi olan) Azîz de, (kaza ve kaderlerinin tümünde hikmet ve isabetli olan) Hakîm de ancak Odur!

KUR'ÂN'I MECÎD
VE
TEFSİRLİ
MEÂL-İ ÂLÎSÎ

Mahmud Ustaosmanoğlu